

Novi shodi — novi triumfi Narodne stranke

Vse Mursko polje manifestira za idejo in program Narodne stranke — Narod hoče aktivno sodelovati v vodstvu državne in narodne politike — Povsod se ustanovljajo nove močne organizacije Narodne stranke

Dva nova svetla, mogočna in resnično prepričevalna dokaza zmagovaljivosti svoje ideje in programa je imela priložnost zabeležiti Jugoslovanska narodna stranka pretekli petek, na praznik sv. Petra in Pavla, v štajerskem delu Slovenije, sredi solčnih vinogradov naših Slovenskih gor in Haloz. Udeležba ljudstva, zlasti na prvem shodu v Križevcih pri Ljutomeru, je pokazala, da polaga naš dobri, toliko preizkušeni in izrabljani narod svoje zadnje, pa s tem tudi vse svoje upanje le še na Narodno stranko in njene vrle borce, ki doprinašajo prav v teh najtežjih dneh sijajne dokaze svoje resnične, iskrene ljubezni do preprostega naroda, do svojih rodnih bratov in sester ter do domovine, ki nam je vsem najdražja mati, čeprav nas je naučila ljubiti jo v neprestani borbi za obstanek in v trpljenju od zibelke do groba. Ponesrečeni poskus starih politikov za mrtvo-rojeno JRKD je svoječasno zatemnil v notranjosti našega preprostega malega človeka zadnje skromne žarke upanja in pričakovanja, da se bodo razmere z upoštevanjem in spoštovanjem najširše resnične demokracije spremenile vsaj toliko, kolikor ta dobri, zvesti in v gigantskih osvobodilnih borbah prekaljeni narod zasluži, ne da bi se seveda spuščal v kake vrtoglave politične pustolovščine, da se pa tudi ne bi poniževal pod nivo svoje junaške tradicije.

Polpreteklo razdobje s svojimi izjemnimi dogodki in razmerami, prav posebej pa še z nepoklicanimi vodilnimi osebnostmi v našem javnem življenju, ki so najsvetlejšje ideale in gesla svojih poštenih prednikov vseprek umazali z izrodki nepoštenja in z najsebičnejšimi osebnim koristolovstvom, je narodno vero v lepšo bodočnost in v njegovo človeško dostojanstvo samo potlačilo tako nizko, da nas je bilo že vse sram hoditi z dvignjeno glavo in z odkritim pogledom ob belem dnevu pod svobodnim solncem in brezmejnimi svobodnim nebom.

Zadnje narodovo pričakovanje se je izpolnilo. Iz njegove srede je vzkllala kot nežna bilka resnično vseljudska Jugoslovanska narodna stranka in se v najkrajšem času ob prilivanju res narodnih množic razrasla v mogočno drevo, ki je s svojimi koreninami prepreglo že prav vse kraje naše mile domovine. Povsod se nam ljudstvo pridružuje v množicah, spontano in z iskrenim navdušenjem, ne prisiljeno in na papirju, kakor je to praksa pri naših nasprotnikih.

O neizpodbitnosti tega dejstva govori nad vse zgovorno dosedanjih 27 javnih shodov Jugoslovanske narodne stranke v Slove-

niji oziroma stotine uspešnih zborov po vsej državi. Dva taka jasna dokaza naše upravičenosti in resnične narodne volje sta bila tudi zadnja shoda med Muro in Donačko goro.

SHOD V KRIŽEVCIH

Niso se še dvignile jutranje meglice z ravnega Murskega polja, že so oživele vse ceste in poti med Verzejem, Jeruzalemom, Radenci in sosednimi kraji. V jutranji, praznični mir so med zgozelenje ptičjih zborov odmevali gosti, trdi koraki kmečkih mož in fantov, hitečih v prijazne Križevce pri Ljutomeru, kjer je sklicala naša Narodna stranka ob 8. uri svoj shod, ki pa po odredbi oblasti »v interesu javnega miru in reda« (nekaj dni prej je shod JRKD stranke potekel precej burno) ni bil dovoljen na prostem. Kljub intenzivni agitaciji naših političnih nasprotnikov, da je shod sploh prepovedan, se je zgrnilo v prostorno dvorano »Posojilnice« oziroma »Slovskega doma« in okrog njega do 2000 mož in fantov, ki se v najzornější disciplini in zavedajoč se resnosti časa pozorno sledili izvajanjem govornikov, ter jih spremljali s pogostim ploskanjem in navdušenim odobravanjem.

Na shod sta prispela kot glavna govornika narodni poslanec gosp. dr. Nikola Kešeljevič in predsednik akcijskega odbora naše stranke za Dravsko banovino g. dr. Ivo Potokar. Pri vходу v Križevce ju je pozdravljala med mlaji prisrčen napis: »Pozdravljeni, ki se borite za pravičnost in poštenost!« Ljudje so oba svoja prijatelja nad vse toplo sprejemali in ju spremljali v dvorano, kjer sta zavzela svoji mesti na lepo*okrašenem odru. Shod je otvoril z izbranimi pozdravnimi besedami predsednik g. Alojzij Stuhec, posestnik iz Stare vasi, nato pa podal besedo poslancu g. dr. Kešeljeviču. Dvorana je bila nabito polna, nič manjša, temveč znatno večja množica ljudi pa se je gnetla zunaj pred odprtimi okni in vrati, da sliši po dolgem času zopet nekaj resničnih besed iz ust pravih narodnih borcev za poštenost in pravičnost, za svobodo in enakopravnost. Poslanec g. dr. Kešeljevič je v daljšem govoru razložil program Jugoslovanske narodne stranke in podprl svoje trditve z mnogimi stvarnimi dokazi. Posebej se je dotaknil tudi nekaterih slovenskih politikov iz vrst vladne JRKD, ki so polnih 15 let sodelovali aktivno v vodstvu naše državne in narodne politike, danes pa se skušajo pravi zaradi svojega zavoženega političnega voza s hlinjenim priznavanjem svoje krivde in tako ponovno pridobivati zaupanje naroda. Njihovi računi na narodno lahko-

vernost pa so prazni in iluzorni.

Za njim je povzel besedo g. dr. Ivo Potokar, ki je temeljito ožigosal politične metode, ki jih uvaja in izvaja zlasti pri nas JRKD, ker se z njimi ustvarja med narodom celo že nerazpoloženje proti državi. Interesi države zahtevajo, da se s takimi metodami preneha, dolžnost vseh poštenih državljanov pa je, da se združijo in da tako ovržejo podlo laž JRKD o njihovi protidržavnosti, ker naš narod je za državo. S pozitivnim delom za narod in državo pod praporom Narodne stranke bomo najuspešnejše in dokončno izpodbili vse temne namene strankarjev iz JRKD, ki imajo edini cilj, ustvarjati na spekulativni podlagi nerazpoloženje med ljudstvom. Doživeli smo žalostne čase, ko se morajo že pri ponovnih občinskih volitvah ugotavljati ponekod nizkotne sleparije (primeri v Stranjah, pri Sv. Križu pri Kostanjevici, kjer so po ugotovitvi celjskega upravnega sodišča mrtvi volili, živi pa niso smeli itd.). Če ne bomo nastopili vsi poštene Slovenci brez izjeme proti politični nemoralnosti, ki je je denašnje politično življenje prepolno, proti gazenju obstoječih zakonov prav s strani onih, ki bi jih morali varovati in braniti, bodo stvari krenile res tako daleč, da nas bo vse skupaj vzel vrag. V našem delu in sveti borbi se ne smemo ničesar bati, pa tudi obupovati ne smemo. Narod poštenih Slovencev, poštenih Hrvatov in poštenih Srbov mora svetu dokazati, da se nikdar več ne bo dal ujeti niti loviti na limanice onih ki so umazali svetost poštenja, svobode, enakopravnosti, pravičnosti, demokracije in naše narodne časti. Ne sme se več ponoviti žalostna praksa, da bodo pravi narodnjaki in svobodni državljani kraljevine Jugoslavije primorani šteti pri volitvah oddane glasove s pomočjo rožnih vencev in kavnih, koruznih ali fižolovih zrn.

Ljudstvo je v viharjem navdušenju izreklo svojo zahvalo obema govornikoma in soglasno sklenilo, da opusti vsako nadaljnje čakanje in abstinenco, temveč da poseže aktivno v naše politično življenje in udejstvovanje. Takoj se je za občino Križevce ustanovil krajevni pripravljalni odbor Narodne stranke, ki ga sestavljajo: predsednik g. Matija Vavpotič, posestnik v Lukaveh, podpredsednik g. Alojzij Stuhec, posestnik v Stari vasi, tajnik g. Franc Senčar, gostilničar v Lukaveh, blagajnik g. Franc Magdič, posestnik v Logaroveh, odborniki pa so gg. Aleksander Koren, posestnik v Borecih, Jožef Strakelj, posestnik v Križevcih, Ivan Novak, posestnik v Ključaroveh, Anton Farkaš, posestnikov sin v Iljaševcih, Alojz

SHODI

Jugoslovanske narodne stranke

v nedeljo, dne 8. julija 1934

V Polhovem Gradcu ob 7. uri zjutraj na Pristavi.

V Dolenjem Logatcu ob 11. uri dopoldne pred gostilno g. Škrlija.

Pri Devici Mariji v Polju ob ¼ 4. uri popoldne pred šolo.

Na vseh treh shodih poročajo narodna poslanca gg. **dr. Milan Metikoš** in **dr. Stjepan Bačić** ter predsednik akcijskega odbora za Slovenijo g. **dr. Ivo Potokar**.

v nedeljo, dne 15. julija 1934

V Brežicah ob pol 8. uri zjutraj na dvorišču gostilne Bogovič.

V Dobovi ob 11. uri dopoldne na dvorišču gostilne Drugovič.

V Bizeljskem ob 3. uri popoldne na dvorišču gostilne Karel Štof.

Shodi se vrše ob vsakem vremenu!

Udeležite se jih polnoštevilno in privedite s seboj vse znance in prijatelje!

Domanjko, posestnik v Bučevcih in Janko Slavič, posestnik v Vučji vasi.

Po sijajno uspelem shodu je ljudstvo ostalo v najtesnejšem stiku s svojima prvoboriteljema in ju spremenilo v sprevodu skozi vas ter ostalo z njima v prisrčnem prijateljskem razgovoru do razstanka. Tudi udeleženci iz vseh drugih, sosednjih občin so navdušeno sklenili, da bodo brez vsakega odlašanja takoj ustanovili krajevne organizacije Narodne stranke v svojih okrajih. Že v najbližji bodočnosti se bo vršila cela vrsta ustanovnih občinskih zborov širom prostranega, prelestonega Murskega polja, ki je svojo manifestacijo za idejo in program Jugoslovanske narodne stranke dostojno dokazalo, da je zrelo in pripravljeno za aktivno, pozitivno sodelovanje in odločanje v državni in narodni politiki.

SHOD V STOPERCAH

Tudi tukaj so oba draga gosta pozdravljali že iz daljave slavnostno okinčani ponosni, visoki mlaji. Shod, ki se je vršil pod vedrim nebom na dvorišču Vrabičeve gostilne v znamenju naših resnih, stvarnih gesel: »Za svobodo in enakost!«, »Za stalnost uradništva!«, »Za tajne volitve!«, »Za zakonitost in pravičnost!«,

»Za gospodarsko osamosvojitve!«, »Za pravično razdelitev davkov!« itd. je vodil predsednik g. Ignacij Vrabič st., ki je moral nehote, čeprav z velikim veseljem in zadovoljstvom ugotoviti, da JRKD stranka v tem kraju, oddaljenem do 10 km od vsakega drugega prometnejšega kraja, ni na nobenem svojem shodu mogla zabeležiti niti petine števila udeležencev, kakor jih je imel naš shod. Da slišijo odkrito besedo poštenih borcev, so prišli tudi iz vseh oddaljenejših vasi v veččlanskih deputacijah naši vrli, neumorni pristaši, in vsa ta, večstoglavna množica resnega, nepokvarjenega ljudstva je soglasno zahtevala po končanem govorih poslanca g. dr. Kešeljeviča in g. dr. Potokarja, da mora Narodna stranka v tem delu naše ožje slovenske domovine prirediti že v najbližji bodočnosti čim več javnih shodov, kjer bodo imeli naši kmetje ponovno prijetno priložnost pozdravljati in sprejemati v svoji sredi one ljudi, v katere imajo resnično zaupanje in katerih odkrita beseda je pravi narodni politični evangelij. S treznim delom so ti srčni možje sklenili pripravljati se na čas, ko bodo pod okriljem svoje Narodne stranke odločno stopili na politično poprišče in s svobodno voljo pregrupi-

rali svoje občine tako, kakor zahtevajo njihovi dejanski gospodarski principi in interesi in ne tako, kakor danes velevajo strankarski, ozki interesi propadajoče in skoraj že docela propadle JRKD.

Tudi v Stopercih je bil takoj po shodu sestavljen pripravljalni odbor za ustanovitev krajevne organizacije Narodne stranke, v katerem so zbrani naslednji ugledni domačini: predsednik g. Ignacij Vrabčič star., posestnik v Stopercih, podpredsednik g. Simon Topolovec, posestnik pri Sv. Bolfenku, tajnik g. Ignacij Vra-

bič ml., gostilničar v Stopercih, blagajnik g. Anton Golob, posestnik v Nadolah, odborniki pa so gg. Jožef Lah, posestnik v Stopercih, Anton Kunstek, posestnik pri sv. Florijanu in Franc Gorjup, posestnik v Stopercih.

Splošni želji ljudstva v teh prelepih krajih naše domovine bomo skušali čimprej ustreči in prirediti nove shode tudi v drugih, še neobiskanih občinah, ker nas kliče k temu bratska solidarnost in najčistejša ljubezen do trpečega naroda in ljubljene domovine.

Čista resnica in jasni računi

Krepak in odločen odgovor naših narodnih poslancev gg. Dragovića in dr. Bačića bivšemu ministru g. Pucelju — Razkrinkane klevete in podtikanja

Miloš Dragović

Na podlagi znanega članka g. Ivana Pucelja v »Jutru« po velikem shodu naše Narodne stranke v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani je poslan napadeni poslanec naše stranke g. Miloš Dragović uredništvu »Jutra« v Ljubljani v smislu tiskovnega zakona naslednji popravek, ki ga pa omenjeni list doslej še ni priobčil:

»Minister IVAN PUCELJ o politični demagogiji.«

Uredništvu »Jutra« v Ljubljani.

V Vašem listu od torka 26. junija t. l. št. 144 je izšel pod naslovom: »Minister Pucelj o politični demagogiji« govor ministra g. Pucelja, ki ga je imel na svojem shodu na Groblji pri Sv. Pavlu.

Z ozirom na to, da je minister g. Pucelj v tem svojem govoru omenil moje ime in iznesel mnogo neresnic o moji osebi, mojem delu in je neresnično ter netočno navajal vsebino mojega govora na veličastnem shodu Jugoslovanske narodne stranke v Ljubljani, dne 24. junija t. l., prosim uredništvo, da na podlagi zakona o tisku uvrsti naslednji popravek v prihodnji številki svojega lista in na istem mestu.

Ni točno, da prihajajo na shode Jugoslovanske narodne stranke poleg neorganiziranih pristašev bivše Slovenske ljudske stranke tudi oni, ki se žele zabavati ali so zmožni, da poslušajo največje in najneumnejše laži, temveč je nasprotno res, da prisostvujejo tem shodom organizirani člani Jugoslovanske narodne stranke, njeni simpatizerji, prijatelji resnice in zelo konstruktivni elementi našega naroda, ki ne odobravajo te in take notranje politike Jugoslovanske nacionalne stranke.

Na shodih Jugoslovanske narodne stranke se iznaša samo resnica. Jaz sem govoril odkrito in iznašal le konkretne primere koruptivnega dela in mnogih zlorab, zakar bi mogel prevzeti tudi polno odgovornost pred forumom pravice.

Da bi se dala vsej sporni stvari določnejša vsebina, naslavljam na g. Pucelja naslednja javna vprašanja:

1. Mar ni res, da so bili uradniki carinskega oddelka finančnega ministrstva pred sodiščem zaradi oškodovanja države z »napačnim« carinjenjem nafte in bencina v znesku 60 milijonov dinarjev?

2. Mar ni res, da je g. Andra Stanić, minister na razpoloženju, narodni poslanec in član glavne-

ga odbora Jugoslovanske nacionalne stranke javno v narodni skupščini obtožil g. Lazarja Radivojevića, takratnega prometnega ministra, narodnega poslanca in člana glavnega odbora Jugoslovanske nacionalne stranke zaradi oškodovanja države pri pogodbah za gradnjo železnice v znesku 800 milijonov dinarjev?

3. Mar ni res, da je bila država pri žitnem režimu oškodovana za 392 milijonov dinarjev?

4. Mar ni res, da je glavna kontrola ugotovila oškodovanje države z raznimi zlorabami in prekoračenji samo na ozemlju sarajevske direkcije za gozdove in rudnike v znesku 459 milijonov dinarjev?

5. Mar ni resnično ono oškodovanje države z odkupom bosenske begluške zemlje — znano pod afero g. Huseina Kadića in drugih?

Kar se pa tiče zlorab z invalidskim denarjem, mislim, da dosega vsota številko 100 milijonov dinarjev; v vsakem primeru pa je padlo dragoceno priznanje bivšega ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da so bili invalidi oškodovani za 7 milijonov dinarjev. Jaz to ugotovitev sprejemam in naj bo tako, samo naj se postavi Jovan Lakićević, aretiranec beograjskega okrožnega sodišča, zaradi tega dejanja pred sodišče na sojenje, ker je že skrajni čas, da se to zgodi, ker sedi ta človek že dve leti v preiskovalnem zaporu. Naj se pri sojenju ugotovi številka propadlega invalidskega denarja po obtožnici in izpovedi obdolženca. Mar za tako poslanje in delo ne nosi moralne odgovornosti tudi resorni minister?

Stavljam ta vprašanja g. Pucelju javno, brez ozira na to, ali bo nanja odgovoril ali ne! Glavno je, da se razčisti vprašanje, da mi ne operiramo z »največjimi in najneumnejšimi lažmi«, temveč iznašamo samo čisto resnico, ki jo podkrepujemo s konkretnimi primeri korupcije in zlorab, kar se pa nikakor ne more imenovati demagogija, ker dejstva niso demagogija, temveč le dokumentiranje resnice in iznašanje potrebe, da mora tako delo in tako gospodarjenje z državnim imetjem enkrat za vselej prenehati.

V narodni skupščini nisem iznesel slučajno primer »neke uradnice v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje«, temveč primer gospe Eme Sedlakove, ki je gospodu Pucelju dobro znana, ker je bila uradnica v njegovem ministrskem kabinetu. Ta primer je dokazan s pasusi njenih originalnih pisem, kjer je šlo

za vsoto 105.000 Din, ki naj bi jo ona prejela kot nagrado za intervencijo v zadevi lekarniške koncesije g. Vladovića iz Maribora, kakor tudi za »lepo torbico«, ki naj bi veljala 5000 Din, zaradi njene intervencije glede izplačila nekega računa nekega trgovca iz Skoplja.

Po izjavi gospoda Pucelja na omenjenem shodu izgleda, da je bila gospa Ema Sedlakova zaradi tega in takega dela samo odstranjena s svojega službenega mesta, a ne odpuščena, jaz pa tožen sodišču, kar mi je pa še do danes neznano, ker še nisem prejel nobenega sodnega poziva niti je bila moja izročitev sodišču zahtevana od narodne skupščine. Če je gospa Ema kriva, kakšno zvezno naj to potem ima z mojim sojenjem; če pa ni kriva, zakaj je potem bila odstranjena s svojega službenega mesta? Mar ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje ne smatra za potrebno, da izvede preiskavo glede ugotovitev in obtožb, ki jih iznese kak narodni poslanec v narodni skupščini in ali mar ono iz tega razpoložljivega materiala ne more oceniti resničnosti ali klevete iznešenih dejstev? Mar ministrstvo ne vodi preiskave o delu svojih uradnikov, temveč daje možnost, da uradniki tožijo narodnega poslanca in tako čaka, da narodni poslanec dokaže krivdo podrejenega mu uradnika, pa da šele potem izdaja sklep o obdržanju tega uradnika v službi?!

Gospod Pucelj je, gotovo nepremišljeno in neprevidno, izjavil na tem shodu, da je eden izmed nar. poslancev Jugoslovanske narodne stranke, ki prireja shode po Sloveniji, kupoval gospej Emi zlate verižice in prstane. To pomeni, da mu je bilo znano s slovanje gospe Eme Sedlakove v njegovem kabinetu, pa vendar ni ukrenil ničesar proti njej. Če je bilo v vsej tej zadevi, ki je meni popolnoma neznan, sploh karkoli, kar bi bilo v nasprotju s pozitivnimi zakoni ali da bili kakorkoli oškodovani državni interesi, je bila dolžnost gospoda ministra Pucelja, da tega poslanca toži sodišču in ne da dela neke aluzije i v čisto demagoškem namenu i z očitno namero, da zmanjša jasno obtožbo, ki sem jo storil v narodni skupščini proti gospej Emi in proti delu v njegovem ministrskem kabinetu.

Interesantno je priznanje gospoda ministra Pucelja, da je on, KOT PREDSEDNIK GLAVNEGA ODBORA JUGOSLOVANSKE NACIONALNE STRANKE podpiral in odobral delo »BOJEVNIKOV«, ki je bilo izključno namenjeno rušenju Nacionalne stranke v Dravski banovini, posebno pa rušenju osebnosti drugega podpredsednika in generalnega tajnika iste stranke gospoda dr. Alberta Kramerja. Tako stališče in ravnanje jasno ilustrira stanje v vodstvu Jugoslovanske nacionalne stranke in če mi podčrtujemo to, kar je dejansko tudi g. Pucelj sam priznal, se čuti takoj poklicanega, da naziva to demagogijo in je kvalificira kot neresnico.

Govoreč o sebi je g. Pucelj na tem shodu rekel, da je prejel neko pismo o tem, da je bilo v aferi Staviskega v Parizu najdeno zapisano tudi njegovo ime in kako se je od srca smejal temu pismu. Smatram, da je to zgolj premišljeni demagoški nastop g. Pucelja, hotoč tako ublažiti efekt onih stvari, o katerih bi se bil moral jasnejše izraziti in obširnejše odgovoriti. Ne verjamem, da je g. Pucelj sploh kdaj prejel tako pismo; če ga pa je, potem je moja pravica, da mislim, da si

ga je pisal sam, ker ga potrebuje kot temo za smešne razgovore in kot sredstva za zasenevanje nesramnosti. — Neznano mi je, da bi kdorkoli v vsej naši državi sploh mogle pomisliti o kakem sodelovanju g. Pucelja v poslih Staviskega.

Dobro je, da razčistimo, gospod Pucelj, mnoga vprašanja in jaz sem ponujeno mi priložnost izrazil, da Vam dam ta odgovor.

Za žalitve in klevete, ki mi jih je pa g. Pucelj prizadel s tem svojim govorom, izjavljam, da sem ga tožil beograjskemu okrožnemu sodišču, ker gospe Eme Sedlakove nisem denunciral, temveč sem iz njenih originalnih pisem samo citiral pasuse, ki priznavajo koruptno poslovanje, to je namero po nedovoljenem zaslužku.

Prosim Vas, gospod urednik, da sprejmete poleg hvaležnosti tudi izraze mojega odličnega spoštovanja.

Beograd, dne 30. junija 1934.

Miloš P. Dragović,
narodni poslanec.

dr. Stjepan Bačić

V »Jutru« z dne 26. junija t. l. je izšlo poročilo o zboru »Društva kmečkih fantov in deklet« na Groblji pri Sv. Pavlu pri Preboldu, po katerem je imel g. Pucelj govor, v katerem je podvrjel kritiki delo bojevnikov, Jugoslovanske akcije in končno Jugoslovanske narodne tranke. Napram poročilu o tem govoru se postavlja g. Pucelj zares v vlogo od mrtvih vstalega »Kraljevića Marka« — kakor ga je z ozirom na njegovo fizično moč imenoval v narodni skupščini poslanec g. Pavlič. Postavlja se namreč v pozo veličine, ki deli levo in desno lekcije. Dejansko pa je to brezmočna gesta poraženca v politični borbi.

Njegovi napadi ne bodo sicer prav nič koristili njemu in njegovi stranki, pač pa bodo storili zelo koristno uslugo javnosti, da se razbistre politični pojmi. Zato smatramo za svojo dolžnost, da se ozremo na te napade.

G. Pucelj trdi v prvi vrsti, da obstoja v državi, posebej pa še v Sloveniji, samo ena organizirana stranka: Jugoslovanska nacionalna stranka, dočim tlači vse ostalo v koš »neorganizirane opozicije«.

Zdi se torej, da g. Pucelj ali ne ve ali noče priznati, da obstoja Jugoslovanska narodna stranka, ki ji je uspelo proti njihovi režimski stranki v sami Sloveniji organizirati v nekaj mesecih neodvisne meščane, delavce in kmete v svojih organizacijah, da torej res obstoja, toda ne na papirju okrajnih glavarjev, čemur so dokaz tolikeri uspeli shodi po vsej Sloveniji. Toda če kak politik noče vedeti za dejstva, ali jih ne vidi, je v vsakem primeru slab politik. Nadalje trdi, da sta v Sloveniji na shodih dve vrsti političnega občinstva: oni trezni in resni ljudje, ki prihajajo na shode Jugoslovanske nacionalne stranke in pa neresni ljudje, ki poslušajo vsako laž, ki prihajajo na zabavo, ki ne vedo, kaj hočejo, — in vsi ti prihajajo na shode bojevnikov in Jugoslovanske narodne stranke.

Verjamemo, da onih nekoliko odvisnih ljudi, ki obiskujejo shode Jugoslovanske narodne stranke, ve, kaj za sebe hoče. Prepuščamo onim tisočem treznega slovenskega naroda, ki se udeležujejo bojevniških in naših shodov, da dajo na take insinucije primeren odgovor.

G. Pucelj govori o brezvestni in strupeni demagogiji na shodih naše stranke. Po njegovih besedah je naša demagogija v tem, da iz-

našamo pred ljudstvo primere korupcije, za katere pa da ne doprinašamo dokazov.

Vsekakor pa bi mogel s pomočjo svojih zaupnikov dobiti avtentične informacije s teh shodov, da iznašamo na njih ne le kritiko, temveč predvsem programsko razlago povsem konstruktivne politike, primere korupcije pa ne splošno, temveč posamezno. Pri vsem tem pa iznašamo le to in toliko, kolikor je naši javnosti že znano iz diskusij v narodni skupščini in iz uradno ugotovljenih dejstev, iz podatkov njihovih lastnih ljudi in pristašev ter celo članov njihovega glavnega odbora — kakor je to primer g. Andre Stanića.

Sam g. Pucelj je v tem svojem odgovoru priznal, da je bila v njegovem lastnem resoru oškodovana država, ne sicer za sto milijonov, vendar pa za sedem milijonov dinarjev in to v času njegovega ministrovanja. Priznava, da so se taki pojavi dogajali tudi v drugih ministrstvih in trdi, da so bili uradniki postavljeni pred sodišče, za ostale primere težjega kova pa so bile odrejene ankete za raziskavo krivde. Dejansko torej tudi on priznava korupcijo, ne nudi pa dokazov, da bi bil kdorkoli od prizadetih korupcionistov doslej vsaj obsojen.

Na svojih shodih torej govori-mo resnico; narodu govoriti resnico pa nikakor ni strupena demagogija, temveč naša dolžnost, narodna pravica pa je, da izve resnico.

Iz njegovega, zanj neprevidnega govora nadalje doznavamo zelo interesantne politične zakulisne tajnosti: Da je podpiral in osebno stal za akcijo bojevnikov v Sloveniji in razlaga to tako, da mu je bil program simpatičen. — No, že na koncu tega pasusa pa sam priznava in naglašja, da bojevnik še do danes nimajo izdelanega programa. Iz tega očitnega protislovja glede vzroka simpatij za bojevnike trdi, da je bil zanje — toda ker po njegovi trditvi ni bilo v Sloveniji niti ene nasprotne organizirane politične stranke ali akcije, je bila ta akcija naperjena očitno na rušenje njegove lastne stranke ali neke frakcije te stranke v Sloveniji, ki mu je nepoti. Diven dokaz enodušnosti te stranke!

Da se g. Pucelj po neki gotovi konferenci v njegovi hiši z g. dr. Kramerjem danes odreka bojevnikov in njihove akcije, da se je torej podal v politično Kanoso — je zopet slab dokaz politične pronicljivosti g. Pucelja.

Dalje ga nervira okoliščina, da k naši stranki pristopajo bivši pristaši Slovenske ljudske stranke in da duhovščina simpatično gleda na naš pokret.

Če bi bil g. Pucelj zares patrijot, kakršnega se dela, bi ga moralo to dejstvo, da pristopa k nam gros slovenskega naroda, da ti bivši pristaši SLS, ki jih oni imenujejo »punktaše«, opuščajo politično abstinenco in vstopajo v brezpogojno državotvorno in konstruktivno stranko — samo veseliti.

Nasprotno se pa on na to strašno jezi in tako izraža, da mu je strankarski interes najnujnejši in važnejši od narodnega. Zato se tudi takoj poslužuje svoje stare intrige, opozarjajoč, kako jih važi — klerikalce — češ da je iz naših vrst izšel predlog zakona o ločitvi cerkve od države in da se je njemu in drugim starim politikom komaj posrečilo preprečiti sprejem tega zakona.

Ta intriga pa je razmeroma zelo naivno preračunjena: V času, ko naša stranka sploh še ni obstojala, so prav nekateri stari

politiki — 67 po številu — predložili ta zakonski projekt, iz naših današnjih poslanskih vrst sta pa podpisala komaj dva poslanca in to ne v prepričanju, da je ta projekt izvedljiv in mogoč, temveč na prošnjo prav teh starejših politikov iz takratne tovariške solidarnosti, ki so hoteli v času takratne znane okrožnice jugoslovanskega episkopata o Sokolstvu napraviti pritisk na ta episkopat, da bi odstopil od akcije proti Sokolstvu.

Danes, ko smo stranka s svojim jasnim programom, je za nas vse merodajen samo ta program, v tem programu pa bo g. Pucelj zaman iskal karkoli proti veri in cerkvi, brezuspešno pa bodo skušali njegovi »zaupniki« tudi v naših govorih na shodih ugotavljati karkoli proti veri ali ugledu cerkve.

Ta adut torej ne bo vžigal!

Nadalje trdi g. Pucelj, da nihče od opozicije, pa niti mi, ne ve zdravila onim težkim pojavom v našem javnem življenju, ki jih kritiziramo in da je kritika lahka stvar. Z ozirom na to poziva pristaje, da ostanejo zvesti njemu, ki je star in izkušen politik in ki pozna pot, po kateri je treba hoditi.

Prav radi verjamemo, da g. Pucelj svojo pot pozna, toda ne pozna je kot politik ali javni delavec. Od ustanovitve naše države do nedavna je bil skoraj stalno na odgovornih položajih, vodil je državo in je tako tudi odgovoren za današnje stanje. Da pa to sta-

nje ni dobro, je tudi on priznal. Logičen je torej sklep, da je vodil slabo politiko.

Mi pa iznašamo povsod poleg kritike tudi pot za pozitivno reševanje vseh naših problemov, kar tudi g. Pucelj prav dobro ve. Da pa on in njegovi tovariši v stranki in vladi nočejo sprejeti naše poti za reševanje naših političnih in gospodarskih problemov, še ne pomeni, da smo mi brez recepta.

Vsa naša javnost z nami vred pa ve, kaj ovira g. Pucelja in tovariše, da ne rešujejo teh perečih problemov v smislu naših predlogov.

Končno dela g. Pucelj mimogrede aluzije na neko darilo, ki da ga je nekoč neka njegova uradnica prejela od nekega narodnega poslanca. Niti g. Pucelj ne trdi, da se ta dar tiče javnosti ali da je bil s tem darilom oškodovan kakršenkoli državen ali javen interes. Darila dajati je popolnoma svobodna stvar in tudi ni nič nečastnega. Zakaj pa g. Pucelja omenjeno darilo tako nervira, je povsem druga stvar in njegove zasebne narave. Če bi bilo to v škodo javnih interesov, bi bil on dolžan uradno nastopiti proti tej uradnici in jo predlagati v redno kaznovanje.

Da pa on to spaja v svoj politični članek oziroma politični govor, je le poskus navadnega blufa — kar so v ostalem tudi večina njegovih političnih izjav.

Dr. Stjepan Bačić
narodni poslanec.

nad vse bridka, zelo težko pridobiti si zaupanje delovnega ljudstva.

Ker smo pa prepričani, da brez splošnega udejstvovanja vsega delovnega ljudstva v politični areni ni mogoče pridobiti niti olajšav v prilog dviganja življenjskega standarda narodnih množic, niti ohraniti minimalne socialne zakonodaje, ki je zopet zaradi brezvestnega egoizma privilegirancev v skrajni nevarnosti, pozivamo delovno ljudstvo, da se kot celota priključi stranki borcev za svobodo, pravico in enakost.

Naj ne bo več čakanja in gledanja izza vogala, ker čast in ponos našega naroda zahtevata, da se napravi konec razkrojevalni politiki vladajoče jugoslovanske nacionalne stranke.

Jugoslovanska narodna stranka, ki je vzklikala iz trpljenja in ogorčenja preganjanih množic jugoslovanskega naroda, nam daje z vsem svojim delom dovolj nezmotljivih dokazov, da je prava narodna, ljudska stranka, stranka elitnih borcev za takojšnje ožvijejanje osnovnih tekovin demokracije in socialne pravičnosti.

Narodna stranka zahteva:
Splošno, enako, neposredno in tajno volilno pravico;
svobodo zborovanja in dogovorov;

svobodo tiska,
neodvisnost sodišč in stalnost uradništva ter najširše samouprave;

zagotoviti se mora eksistenčni minimum delavcem in izvede naj re revizija socialne zakonodaje ter njeno izvajanje v korist delovnega ljudstva;

država mora pošteno in v celoti storiti takojšnje korake za rešitev brezposelnosti, tega najtežjega socialnega vprašanja današnjih dni.

Naj nihče ne misli, da Jugoslovanska narodna stranka s tem, da postavlja politične svoboščine na čelo svojih zahtev, zapostavlja ali negira socialne zahteve jugoslovanskega delovnega ljudstva. Nasprotno, mi stojimo na stališču, o katerem mislimo, da je edino pravilno, da brez resnične politične svobode ni mogoče ustvariti in uveljaviti socialne zakonodaje, ki bi končno uravnotežila razmere med kapitalom in delom. Dokler delovno ljudstvo nima svobode, da javno propagira svoje zahteve in smernice, dokler se ono ne sme organizirati tam in tako, kakor bi odgovarjalo njegovemu pravemu razpoloženju, je vsaka rešitev delavskega vprašanja iluzorna. Nadalje smatramo, da bodo to težko nalogo pravilno rešili samo ljudje iz naroda, ki si jih mora kmetško delavski narod na takojšnjih tajnih volitvah sam svobodno izvoliti.

Dolžnost teh narodnih zaupnikov bo, delati v duhu narodnih teženj in zahtev ter izvršiti ono, kar se je že desetletja obljubljalo. Če se bo dalo narodu, kar je njegovega, svobodo in eksistenco, potem bo tudi on dal drage volje državi, kar je njenega, zvestobo in pripravljenost na žrtve.

Vsi, ves jugoslovanski narod, se moramo zavedati, da brez politične svobode ni mogoče svoboda strokovnega organiziranja, da pa brez svobodnih strokovnih organizacij ni zboljšanja socialnih razmer delovnega ljudstva.

Upamo, da ima naš narod še toliko odločnosti in hrabrosti, da si bo upal iztebiti plevel pod imenom Jugoslovanske nacionalne stranke, ki si na naši narodno-politični njeni lasti pravico edinozveličavnosti. Dolžnost delovnega

ljudstva je, da združeno v boju za svoje pravice pod zastavo Narodne stranke prične z vsemi legalnimi sredstvi nepopustljiv boj proti jugoslovanski nacionalni stranki, zaščitnici velekapitalizma.

Delovno ljudstvo mesta in

Kdor zna, pa zna . . .

V svojem znanem napadalnem članku v »Jutru« po mogočem shodu Jugoslovanske narodne stranke v »Unionu« se je bivši minister za socialno politiko, g. Iv. Pucelj razkoračil prav na široko in se kot izredno prevdaren državnik — sadove njegove politične modrosti in nenavadne sposobnosti je imel naš narod priložnost že pogosto in z neprijetnimi občutki čutiti na lastnih plečih — povzpeli do globoko premišljene izjave, da prihajajo na shode vladne JRKD v Sloveniji samo resni in pametni ljudje, na shodih bojevnikov in naše Narodne stranke pa da se zbirajo samo neresni ljudje, ki prihajajo poslušati samo laži, ki se prihajajo zabavati in ki ne vedo, kaj hočejo. Pa se usojamo gospodu Pucelju povedati nekaj tako resničnega, da še on ne bo mogel najti v njem niti za las neresnice:

Na shodu naše Narodne stranke v Stranjah, kjer je govoril poslanec in predsednik naše stranke, g. Svetisl. Hodjera, dne 10. junija t. l., je bilo navzočih okrog 800 (domačini trdijo, da jih je bilo celo do tisoč) zborovalcev, ki so sprejemali izvajanja g. Hodjere z največjim navdušenjem in odobravanjem. Takoj naslednjo nedeljo, dne 17. junija t. l. pa je bilo v prav isti vasi na »veličastnem shodu« vladne JRKD z dobrima tovarišema g. Pucelja, narodnima poslancema gg. Cererjem in Mrovljetom, s predsednikom sreske organizacije JRKD, veterinarjem g. Rauterjem in s predstavnikom oblasti vred vsega skupaj le 35 udeležencev. Pa morda g. Pucelj vendar ne bo tako trmoglav in »dosleden«, da bi si upal javno ponoviti, da je nad 90 odstotkov vsega našega naroda neresnega, neresnicoljubnega in nespametnega?

Pa še nekaj bi radi zapisali g. Pucelju v album, ker smo se morali na podlagi »Jutrovega« poročila o njegovem shodu v Naklem prepričati, da politični bobenček v ušesih starih, preizkušenih slovenskih politikov ne deluje več prav dobro in da rad presliši prav izjave najčistejše resnice. Ker gosp. Pucelj tako silovito propagira resnicoljubnost, ne moremo nikakor odoleti nadčloveški moči in vplivu tega njegovega vzvišenega stremljenja in mu moramo zapisati v osveženje spomina in najlepših vtisov na shod in v podkrepitev najlepše hčerke božje — Resnice, ki jo je pričel g. Pucelj v zadnjem času že kar javno oboževati, v njegov politični spominski album naslednje dobesedne odlomke iz nagovora nekega domačina na kmečkem taboru v Naklem dne 10. junija 1934:

»Ne kot funkcionar, marveč kot domačin Vas v imenu domače organizacije prav iskreno pozdravljam in se Vam zahvaljujem, da ste se vabili na kmečki tabor odzvali v tako častnem številu. Prisrčno dobrodošli!

Mislím, da prav nič ne pretiravam, če rečem, da je do današnjega tabora v Vas vse polno predsodkov in nezaupanja in da ste ga mnogi posetili le iz radovdnosti, da vidite in se prepričate o name-nih prirediteljev. Nas domačine poznate, zahrbtnih namenov nismo nikdar imeli in jih tudi da-

vasi, v borbo za politično svobodo in socialno pravičnost!

V borbo za ono, kar ti po tvoji moči in številu pripada! Dajte energičen odgovor kršiteljem socialne zakonodaje! Vse za uresničenje programa Jugoslovanske narodne stranke!

nes nimamo. Na limance Vas nismo izpeljali. Zato bo bodočnost pokazala, če je iskrenost v vseh, ne samo v nas.

Zdi se mi potrebno, da povsem odkrito in odločno izjavim, da je v zmoti vsakdo, kdor misli, da je današnji tabor samo za porast in podvig bivše S. K. S. V zmoti bi bil celo oni, ki bi hotel, da je to voda za mlin te ali one bivše stranke. Mi domačini ga odklanjamo v tej obliki. Naši nameni so čisti, odkriti, pošteni, in to so: Pomagati kmečkemu stanu, to je nam, to je nad 80 odstotkov državljanom v teh zavoženih, nezadržanih, korumpiranih in jalovih gospodarskih razmerah.

Zato ne glejte tabora s političnim očesom. Če spoznamo, da je v nekaterih tak zahrbtnen namen in da so začeli zato s tem pokretom, potem moram povedati na ves glas: Gospodje — uračunali ste se! Nikar ne računajte na nas, pokret je zapisan smrti! Nam je res samo za gospodarsko osamosvojitve in za izboljšanje obstoječih obupnih razmer. In ker vemo, da nam gospoda tega izboljšanja noče dati, zato moramo na gospodarstvu graditi sami.

Sami najbolj poznamo svoje težnje in hočemo, da ne gredo naši žulji samo v korist raznim koritarjem, ki poznajo samo sebe! — Pravijo nam, da je kmet steber države. Morda se nam hočejo s tem prikupiti, pa mi smo se že tako daleč spametovali, da smo povsem prepričani, da kmet steber države resnično je. Kot edino možno posledico iz tega izvajamo, da nočemo biti samo davkoplačevalci in odklanjamo samo navidezno prijaznost in večno obljubljanje ob kakšnih volitvah, ko gre za naše glasove — pa še takrat našo voljo izmalčijo in nas ogoljufajo — marveč mi hočemo sami graditi za prospah naroda in države. Nočemo biti več kimavci brez hrbenice, marveč delavci. Država smo mi, ne pa tisti gospodje, ki se slučajno znajdejo pri koritu.

Dosti gorja smo prestali, ni ga, ki tega ne bi bil občutil na lastni koži. Naj bo že vendar enkrat tega konec! Kmet ni več tak, da bi se tresel, če ga pelje pot v kancelijo. Zato naj ta pokret da samozavesti. Res je, potrpežljiv je kmet — pa danes gre njegova potrpežljivost že h koncu. Zato, zborovalci, tovariši, ne mislite, da Vas bomo izigrali ali pustili izigrati. Le kdor je čist, kdor je pošten, kdor si še ni umazal rok, kdor še ni oblatil svojega brata . . . le tak ima pravico pridružiti se temu pokretu. Nadstrankarski je po svojem programu in takega mi hočemo imeti.

Če je danes na programu morda govor kakšne osebe, ki ji ne zaupate, počakajte, da dokaže, če ima res dobro voljo. Ne obsojajmo že v naprej, sodili bomo po dejanju. Besede so poceni in nas ne premotijo več.

Hočemo dejanj, kajti le dejanja so za nas dokazi, da bomo pokretu lahko zaklicali: Naj živi! Naj ga Bog blagoslovi in naj prospeva v dobro celokupnega slovenskega naroda in države Jugoslavije-«

Poravnajte naročnino!

Delavstvo in politične svoboščine

Vsak objektivni opazovalec sedanjega nezdravega in abnormalnega političnega življenja v naši državi je gotovo frapiran z dejstvom, kako je mogoče, da za organizirano borbo najbolj dovzeten sloj produktivnih sil našega naroda, delavski razred, kaže tako bore malo zanimanja in resnične skrbi za ponovno aktiviranje borbe za politične svoboščine in pravice, zlasti, če se upošteva, da paralelno z nasilnim prikrajševanjem političnih svoboščin pravic ali pa s svojevoljno abstinenco udejstvovanja na političnem polju pada tudi udarna moč proletarijata v boju za materialno samoohranitev.

Delavski razred se gotovo lahko ponaša s svojo preteklostjo, s svetlo tradicijo, da je brez obzira na svetovno naziranje, vedno in povsod, v vseh deželah sveta, tvoril avantgardo borcev za politično svobodo najširših narodnih množic.

Delavstvo je že v zadnji četrti preteklega stoletja popolnoma pravilno doumelo, da je socialno izboljšanje položaja delovnega ljudstva, vseh onih, ki so radi krivičnosti in egoizma izbranih višjih desetstisočev prisiljeni prepuščati sposobnosti svojih rok ter uma v brezmejno eksploatacijo privilegiranemu kapitalističnemu razredu, mogoče le potom prave resnične demokracije, ljudske samouprave.

Demokratski sistem vladanja kot idealna zamisel jamči vsakemu posamezniku iste pravice in dolžnosti, neglede na stan in položaj, ki ga zavzema v družbi, tako da se vsakemu državljanu omogoči, da potom svojih, svobodno izvoljenih zastopnikov sodločuje pri ustvarjanju zakonov in vodstvu države.

Voditelji delavskega gibanja so že takrat bili prepričani, da je uveljavljanje vseh teženj delovnega ljudstva, vseh njegovih upravičenih zahtev, izvedljivo, če

vsil člani te ogromne zajednice dobijo možnost pri tem, zanje življenjsko važnem vprašanju tudi odločevati.

Ker je pa bitnost prave demokracije prav v tem, da bodi človek enak človeku v vsem, v pravicah in dolžnostih, so delavske množice vodile desetletja težak boj za osnovne principe ljudske samouprave. Krvavele so iz nešteti ran v prepričanju, da se dela za dobro in sveto stvar človeške družbe prihodnosti.

Polet demokratske ideje, ki je vsekakor dosegla svoj vrhunec in uveljavljanje po končani svetovni katastrofi, nam je kaj kmalu razbil iluzijo, da je demokratski način vladanja dober sam ob sebi, neglede na vodilne osebnosti ter njihovo moralno kvaliteto. Šlo je tako daleč, da so še večerajšnji predstavniki in najvnetejši zagovorniki nasilnega vladanja narodnih množic kar čez noč postali poborniki demokracije. Prirodno je, da je s to prelevitvijo ideja demokracije izgubila ogromno na resničnosti in sposobnosti ter volji, da se teorija realizira, ker se ti »vthotapljeni« vodilni demokrati, kot osebni koristolovci, niti najmanj niso sramovali pod novo znamko nadaljevati svojega starega načina tiraniziranja in protiljudskega vladanja. Politične pravice in socialni zakoni v prilog socialno šibkih, ki so v prvih povojnih letih kar deževali, to pa iz strahu pred negotovostjo, niti niso imeli časa pokazati se v delu, ker je reakcija prehitro dobila izredno dober apetit.

Razne demokratske vlade z reakcionarno tendenco so nas v teku časa toliko »zdemokratizirale«, da moramo danes voditi boj za osnovne državljanske pravice, kakor so to delali naši predniki pred pol stoletja.

Zavedamo se, da je po tolikih izkušnjah in razočaranjih, ki so bila zlasti za delavski razred

Stiska kmeta govori jasno besedo

Glasi slovenskega naroda na Koroškem »Koroški Slovenec« objavlja v svoji zadnji številki z dne 27. junija t. l. naslednji zanimivi uvodnik o položaju kmečkega stanu v Avstriji in drugod po svetu:

»Kmetje drugod po svetu. Nedavno smo brali v statistiki, ki je vzbudila v svetu obilo pozornosti, da je izpodrinil motor v celokupnem kmetijstvu sveta okoli 12 milijonov konj, s katerimi se je prej obdelovala zemlja. Teh 12 milijonov konj je porabilo po tej statistiki letno 32 milijonov ton žitne krme. Na mesto te so zasedjali po uvedbi motorja kmetje svoje njive povečini z ržjo in pšenico. Tako je uvedba motorjev v kmetijstvo povečala pridelke v dvakratnem oziru: po intenzivnejšem obdelovanju in povečani površini obdelanega polja. Brazilski farmarji so po najnovijem poročilu vnovič uničili 26 milijonov kilogramov kave, vlada Zedinjenih držav Amerike je s posebnimi odredbami prisilila posestnike farm za pridelovanje bombaža in sladkorja, da zožijo svoje nasade in pridelujejo manj. Na Danskem je romalo nedavno v klavnico 175.000 glav goveje živine in iz njihovega mesa so pripravili umetno svinjsko krmo. Holandska je dala uničiti na tisoče rožnih čebul. Na Grškem že davno velja odredba, da se morajo v kruh peči rozine. Ogrska daje svojim vojakom tokajsko vino. Vse to, da bi se končno dvignile cene pridelkov in omogočil obstoj kmetijstva.

V isti dobi so umrli na Kitajskem milijoni prebivalcev dobesedno od lakote. Ukrajina strada, 30 milijonov brezposelnih v svetu prosjači za vsakdanji kruh na cestah. Medtem uničujejo neizmerne množine živeža in krčijo umetnim potom kmetijski pridelok. Pač je letošnja suša v Ameriki in drugod ter z njo vzbujeni strah pred lakoto dalo misliti o upravičenosti takega uničevanja, a le malo verjetno je, da bo ta strah tudi zadostoval za preprečenje bodočih sličnih korakov.

Kljub vsem odredbam, ki jih izdajajo razne vlade v prilog kmetijstva, kljub neštetim agrarnim konferencam in njihovim sklepom so cene kmetijskih pridelkov v zadnjih letih neprestano padale. Dogajajo se slučajji, o katerih se

zamore govoriti le še s strahom. Pred vojno je ogrski kmet s stotom pšenice kupil štiri pare čevljev, danes pa mora za en sam par oddati tri meterske stote. Nič boljše ni v tem pogledu nikjer drugod. Naj omenimo le neznosne tržne cene v naši državi (v Avstriji, op. ur.), kjer kmetje ne vedo kam s prašiči, kjer nima primerne cene živina itd. Tako se danes lahko govori o splošnem obubožanju kmetijstva vsega sveta, o proletarizaciji kmetov. K temu še pride, da se že tekom let množijo in naraščajo težka finančna bremena, ki naj jih nosijo kmetije v prilog državam. Davki so se v desetletju stalno zviševali in ni je države, ki bi se zamogla ponašati vsaj z malenkostnim znižanjem davčnega bremena, da izvzamemo Anglijo, ki pa je žal brez kmetov. Tako narašča hipotekarna zadolžitev kmetijstva, kmetija za kmetijo roma na boben in je sreča v nesreči pri teh rubežnih edino ta, da navadno ni kupcev za zemljo in posestva. Naj za to navedemo enkrat slučaj druge, ne naše države: Švice, ki je tipičen primer industrijsko-kmetijske države. Po podatkih švicarskega kmetijskega sekretarijata znašajo dolgovi švicarskih kmetov skupno 5 milijard švicarskih frankov, to je osem milijard in 750 tisoč šilingov naše valute (ali v dinarjih okrog 65 milijard, op. ur.). V mali Švici je prezadolženih 20 tisoč kmetij in zanje ni več normalne rešitve. Vse to v mali državi, o kateri pravijo, da jo je svetovna kriza skoroda prezrla.

Kmetje povsod bi si želeli živahnega trgovanja s pridelki in primernih cen. Prihaja pa baš nasprotno: vedno bolj zapirajo države svoje meje za uvoz kmetijskih pridelkov. Da navedemo le en sam slučaj in tudi tega ne iz naše države: leta 1930 je Danska izvozila v Nemčijo 153.000 glav goveje živine, lani pa se je izvoz znižal na 16.700 glav. Tako pride, da koljejo danski kmetje krave za svoje svinje. Jasno je, da v tem pogledu tudi v drugih državah ni boljše.

Ta zares strašni položaj kmetijstva v vsem svetu ima tudi svoje posledice. Nezadovoljstvo kmetov igra v političnih bojih in prevratih zadnje dobe važno vlogo. Številne revolucije v Braziliji so končno le izlivi nezadovoljstva ta-

mošnjih farmerjev s kavnimi nasadi. Isto je z revolucijami na Kubu, otoku sladkornih nasadov, kjer se kmetje naprestano bunijo in puntajo proti vladi, ki kaže zanje in njihovo skrb le premalo brige. Stalni politični nemiri v Španiji imajo svoj delni vzrok v tamošnjih neznosnih agrarnih razmerah. V ozadju stalnih vstaj v Kitaju in Indiji je prezadolžitev in iz nje izvirajoče nezadovoljstvo malih kitajskih in indijskih najemnikov zemlje,

Zakaj pišemo o tem? Ne, da povečamo gorje našega kmetijstva! Ob pogledu na gorje drugod se bo zdelo domače gorje razmerno lažje in znosnejše, posebno onemu delu naših kmetov, ki je vujen soditi o položaju in njegovih prilikah z razsodnostjo in previdnostjo. Bolj kot kdaj prej je treba danes železnih živcev in dobrega potrpljenja, ob času pa tudi odločne volje in krepkega koraka; in treba je vere, da se v gospodarstvu čudeži navadno ne dogajajo.

neizogibnemu propadu in smrti zaradi gladi, so rudarji, ki so odšli na zadnjih štihletih v rove na delo, ostali v rovih in pričeli gladovno stavko, ker bi jim sicer pomeli otroci od lakote. Položaj je skrajno napet in resen, videti pa zaenkrat ni nobenega ugodnega izhoda.

VSEM NAŠIM ORGANIZATORJEM IN ZAUPNIKOM!

Glede vseh potrebnih tiskovin in informacij glede stranke in organizacije se obračajte direktno na tajništvo Jugoslovanske narodne stranke v Ljubljani, ki je že izdalo tiskovine, članske pristopnice, zapisnike ustanovnih občnih zborov itd. Vsa pisma naslavljajte na: Tajništvo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, Dalmatinova ulica 11, pošt. predal 115.

— Novo glasilo Jugoslovanske narodne stranke. V Virovitici je pričel izhajati nov organ naše Narodne stranke pod naslovom »Pokret«. List bo zaenkrat mesečnik in mu želimo prav od sreča kar najlepših uspehov in najširšega razvoja, da bomo tako čimprej dosegli naše cilje.

— Zagrebško vseučilišče je 29. junija svečano proslavilo 60 letnico svojega obstoja. Kakor je znano, ga je ustanovil pokojni vladika Juraj J. Strossmayer.

— Avtomobilska katastrofa dveh Celjanov v Trstu. Na trgovskem potovanju skozi Trst sta zavezila s svojim avtomobilom v morje solastnika znane celjske tovarne zlatunice, 45 letni oženjeni Avgust Pacciaffo in 49 letni samski Alojzij Knez, ki sta oba utonila. Z njima se je vozil tudi njun družabnik, 42 letni Ivan Knez, ki pa je bil še toliko duhaprisoten, da je razbil steklo na vratih in splaval na površje.

— Lovski tat zaklal lovskega paznika. Pred dnevi je zahrbtno napadel znani lovski tat in nasilnež, dninar Valentin Meglič pri Sv. Katarini nad Tržičem vestnega lovskega paznika Janeza Megliča, ki ga je zelo sovražil. Zadal mu je 22 vbodljajev z nožem, katerim je paznik tudi podlegel.

— Tragična smrt na železniškem tiru. Blizu Ptuja se je vrgel pod vlak 37 letni zvaničnik ptujskega okrajnega sodišča Franc Čreslovnik in obležal na mestu mrtev. V smrt so ga pognale nezdržne gmotne razmere, ker je imel kot družinski oče komaj 900 Din mesečnih dohodkov.

Dogodki po svetu

Kemal paša v Beogradu. V Beogradu se pričakuje v letošnjem septembru oficialni obisk predsednika republike Turčije Gazija Mustafe Kemala paše.

Hitler ubija svoje politične sodelavce. V Nemčiji so imeli ob koncu preteklega in v začetku tekočega tedna prav vroče dni. Hitlerjeva tajna policija je razkrila baje po vsej Nemčiji razpredeno tajno zaroto dosedanjih najzvestejših Hitlerjevih političnih sodelavcev, s pomočjo katerih se je dvignil na mesto diktatorja Nemčije. Hitler je nastopil proti tem zarotnikom najenergičnejše in jih dal celo vrsto postreliti. Duša zarotniškega gibanja naj bi bila poleg ostalih voditeljev napadalnih oddelkov predvsem bivši državni kancelar general Schleicher in poveljnik vseh napadalnih oddelkov Röhm. Oba sta bila ustreljena, obenem pa je bila ubita tudi Schleicherjeva žena. Inozemski poučeni krogi zatrjujejo, da je Hitlerjeva

policija postrelila v zadnjih dneh nad 200 vidnih političnih osebnosti in bivših Hitlerjevih sodelavcev. Hitler je razpustil vse svoje proslule napadalne oddelke in opira svojo moč le na državno vojsko in policijo.

Davčna reforma v Nemčiji je že na vidiku in se bo pričela izvajati v najkrajšem času. Vlada hoče baje celo vrsto davkov ukiniti, ostale pa znatno znižati.

Strašna vročina v Ameriki še vedno traja in postaja neznosna. Termometer kaže v senci 46 stopinj Celzija. Vročina je zahtevala že ogromno žrtev med živalmi in ljudmi.

Najstarejši Turek, svetovno znani Zaro-aga je umrl. Po lastnem zatrjevanju je dosegel starost 165 let, zdravniki, ki so ga preiskali, pa zopet trdijo, da je bil star največ 110 let.

Da bi se zvišala cena čaja, je bilo na otoku Ceylonu uničenih nedavno okrog 300.000 ton prvovrstnega čaja.

Razgled po domovini

OBUPEN POLOŽAJ RUDARJEV V RUDNIKIH TPD.

V začetku julija je Trboveljska premogokopna družba obvestila svoje rudarje, da bo znižala vse mezde za 6%, da bo močno znižala množino deputatnega premoga in da bo izvedla znižanje kategorij, kar pomeni, da bodo stari, izvežbani rudarji pomaknjeni nazaj v stalež začetnikov, obenem pa seveda izgubili tudi na zaslužku. Ukinile pa bi se jim obenem tudi neštete druge težke priborjene pravice. Precej rudarjev je bilo istočasno tudi odpuščenih in izgubili so tudi stanova-

nja v rudniških hišah. Ti ukrepi so seveda izzvali med rudarji nepopisno ogorčenje, saj je vsej javnosti dobro znan dosedanji obupni položaj naših rudarjev. V vseh rudniških revirjih, v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Laškem in na Senovem, kakor tudi v Kočevju je zavladala v rudarskih družinah najtežja žalost in pravecat obup. Vsa pogajanja rudarskih predstavnikov s podjetjem so bila zaman, ker družba vztraja na svojih ukrepih, hoteč zvišati dobičke svojih delničarjev. Ker vse prošnje niso našle odziva in so rudarji s svojimi ženami in otroki vred prepuščeni

Govor Peterlin-Petruška:

19

K mätuški Rusiji

»Ravnokar sem mislil večerjati; si bova pa razdelila!«

Gospodar pogrne mizo, brž nato mi pa prinese velik krožnik makaronov s sirom. Izborno je bila pripravljena ta jed in nisem je mogel prehvaliti, tako mi je teknila. Hvala mu je pa tudi tako dobro dela, da se je ves čas zadovoljno smehljaj in mi nazadnje navrgel še pol krožnika.

Postala sva si prijateljca. Ves teden sem spal, jedel pri njem in ko sem se vračal nazaj v Bar, mi je dal s seboj dolgo pismo za nekega svojega sorodnika v Stambul in me priporočil njegovi milosti. Pismo je bilo odprto, a ga nisem razumel, ker je bilo pisano albansko. Verjel sem mu pa in mu bil od sreča hvalen.

V Ulcinju se ustavljajo parniki daleč od brega, ker je morje pri kraju zelo plitvo. Za kopalce je pa tukaj pravi raj. Droban pesek pokriva dno in prava naslada je broditvi po njem ali pa se valjati v vroči sipini na bregu.

V nedeljo sem pri cerkvenem opravilu v pravoslavnem saboru. Sabor — katedrala je bila pred kratkim zidana v bizantinskem slogu in stoji na vzvišenem mestu, odkoder se ti odpira krasen razgled na mesto, pristanišče in okolico.

Bil je menda praznik Preobraženja — Kristusovega spreminjenja. V cerkev so prinesli kmetje prvo

letošnje grozdje, jabolka, hruške in drugo sadje, da jih batjuška blagoslovi. Od tega dne naprej lahko ješ sadje brez skrbi, da bi ti utegnulo škodovati. Nekaj si obdrže ljudje zase in za svojece, drugo pa razdele pred cerkvijo beračem in revežem.

Po kosilu sem se šel po navadi kopat v pristanišče in ležati na solnce. Prijeten vetrček je pihljal z morja. Zaril sem se v pesek, podložil pod glavo roke in zadremal. Ne vem koliko časa sem spal, ko me zbudi tuljenje parnika.

Vzravnam se in pogledam na morje. Tam se je na kakih dvesto metrov približal srednjevelik parnik in vrgel sidro. Z brega mu mahajo v pozdrav. Vse polno ljudi se je zbralo, kaj neki hočejo.

Parnik ima na nosu in krmu črnogorsko zastavo, z jambora pa vihra ravno taka s kraljevo krono na sredi.

Na parniku spuste stopnice in dva čolna. Ljudje gredo po stopnicah in sedajo v gugajoča se čolna, ki imata tudi zastavi s krono.

»Knez je!« gre šepetanje od človeka do človeka. Oči vseh so obrnjene na ta dva čolna. Mornarji udarijo z vesli in čolna hitita k bregu, kjer jih že čaka župan z občinskimi svetovalci in druga civilna in cerkvena oblast.

V naglici se napravim in se pridružim množici. Čolna pristaneta in iz njih stopi s svojim spremstvom knez Nikola I. in se poda na sredo ravnice, kjer je že zanj pripravljen sedež. Ljudstvo ga obstopa v spoštljivi razdalji.

Prvič in zadnjič gledam iz oči v oči tega legen-

darnega junaka krševite Črnogore. Visok, širokopleč in močan je, z dolgimi, že sivimi brki, odprtega obraza, v narodni noši, ki se mu krasno podaja.

Malo poseđi, posluša župana in druge mestne dostojanstvenike, nato pa vstane, obšine z orlovskim pogledom množico, pa zagleda par davno znanih obrazov. Razveseli se, hitro stopi k njim, jih pozdravi in jim prijazno seže v roko.

In tedaj se začne med njimi čudovit pogovor. Knez se pogovarja s tovariši iz nekdanjih ljutih bojev s Turki. On se še vsega dobro spominja.

»Ali še veš, kako sva tolkla Turke pod Sutormanom?« vpraša enega.

»Vem, gospodar!« mu ta vneto odgovori. »Pošteno sva jih namlatila. Turki si bodo ta dan dobro zapomnili. A sam je mohamedanec in zeleni turban mu ovija glavo: bil je celo na božji poti v daljnji Meki.

Tako stopa knez Nikola I., ki je od par dni sem tudi moj gospodar, od moža do moža, vsakega pozdravi, vsakega kaj vpraša in vsakemu ve kaj povedati.

Jaz pa stojim na strani in ga občudujem. In prav všeč mi je ta patrijarhalna priprostost v njegovem občevanju.

»Kakšna velikanska razlika je v tem med njim in Franc Jožefom,« si mislim.

Teden je hitro minil in zdaj moram nazaj čez hribe v Bar, da se jutri ukrcam na italijanski parnik. Albanec — moj hišni gospodar, mi da na pot kruha in sira in cel kup dobrih svetov. Ko mi seže za slovo v roko mi reče:

Dalje prihodnjič.